Należytość pocztowa opłacona ryczałtowo gotówką.

Cena numeru 20 gr.

GAZETA PODHALAŃSKA

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM PODHALA — SPISZA — ORAWY.

Nr. 19. Nowy Targ, dnia 1 lipca 1934 r. Rok XXII.

PODHALANIE!

W dniu 8 lipca odbędzie się w Nowym Targu odsłonięcie pomnika Władysława Orkana. Władysław Orkan to duma i sława ludu podhalańskiego, który całe swe życie i wielką twórczość poświęcił na to, by naszą chłodną i skalistą ziemię dźwignąć „ku progom słońca“. Władysław Orkan, to budziciel naszej dumy rodowej, naszej honornej przeszłości. „Wskazaniami“ zaś swemi wytyczył nam i przyszłym pokoleniom kierunek, po którym kroczyć winniśmy, by stać się godnymi gazdami najpiękniejszej z ziem Polski. Władysław Orkan wreszcie, to Pieśniarz nędzy i łez chłopskich, który głęboko potrafił wniknąć w niedostatek i ból naszej wsi góralskiej.

Dlatego w dniu odsłonięcia pomnika Władysława Orkana w Nowym Targu znaleźć się winni wszyscy — by złożyć hołd Nieśmiertelnemu Gaździe naszej ziemi.

Pomnik ufundowali nasi Rodacy z Ameryki, składając ofiarnie ciężko zapracowany grosz, by przez to dać dowód bezpośredniej łączności duchowej z Podhalem.

Uroczystości Orkanowskie odbędą się równocześnie z 18-tym Zjazdem Podhalan.

Zatem wszyscy w dniu 8 lipca br. do Nowego Targu! Dzień 8 lipca br. jest wielkiem świętem nietylko szerokiego Podhala, ale i całej Polski i obowiązkiem naszym podhalańskim jest, by gromadnym udziałem godnie się przyczynić do uczczenia największego Pisarza ziemi podhalańskiej — Władysława Orkana.

DO BRACI SPISZAKÓW I ORAWCÓW.

Przechodziliśmy ciężkie czasy srogiej madziaryzacji, groziło nam zupełne wynarodowienie, stracilibyśmy mowę naszych ojców, nasze zwyczaje i obyczaje, stracilibyśmy to, co jest nam najświętsze.

Opieraliśmy się temu przez długie lata, walczyliśmy resztkami sił, wiele synów chłopskich kształcących się na Węgrzech zaczęło się uważać za Madziarów.

Niewolą węgierską zahukani straciliśmy na swoim temperamencie, nie mamy tego porywu, co górale podhalańscy. Nie daliśmy się jednak. Byli ludzie, którzy szczerze umiłowali lud spisko-orawski, i widząc to grożące niebezpieczeństwo podtrzymywali ducha narodowego wśród naszego ludu bądźto przez żywe słowo, bądź pismo. Do tych krzewicieli ducha narodowego należał przedewszystkiem poeta i pieśniarz ludu podhalańskiego Władysław Orkan, syn chłopski, z krwi i kości góral. On to widział, że giną dusze polskie, bolało go serce, gdy wyszedłszy na „wierch“ spojrzał na piękne ziemie Spisza czy też Orawy z jego spokojnym i pracowitym ludem i dlatego przy każdej okazji podnosił, by Spisz i Orawę połączyć z Podhalem w potężną bliższą ojczyznę górali. Dążenie jego nie poszło na marne. Władysław Orkan za swojego życia doczekał się spełnienia swych marzeń.

Zbliża się dzień 8 lipca, gdy nastąpi w Nowym Targu odsłonięcie pomnika Władysława Orkana. Uczcijmy ten dzień godnie i honornie. Spisz i Orawa da dowód głębokiej czci dla wielkiego Myśliciela, jeżeli gromadnie weźmie udział w tak doniosłej uroczystości.

Równocześnie apelujemy do was Bracia, niech nie braknie ani jednej świetlicy, ani domu ludowego, w którymby na ścianie nie wisiał portret Władysława Orkana. Zaś pod adresem Zarządu Związku Podhalan mamy prośbę, by postarał się o dostarczenie portretów po cenach przystępnych.

Michał Balara.

PROGRAM

UROCZYSTOŚCI XVIII-go ZJAZDU PODHALAN.

SOBOTA 7 LIPCA.

Godz. 10. Obrady delegatów Ognisk w sali Rady Powiatowej w Nowym Targu.

Godz. 17. Wyjazd delegacji do Zakopanego na grób Władysława Orkana i powrót.

Godz. 20. Akademja ku czci Władysława Orkana z programem :

1. Muzyka Duchów i marsz.
2. O twórczości Władysława Orkana: p. red. Antoni Zachemski.
3. Pieśni góralskie — Chór Ludowy.
4. Deklamacja — Błażkiewiczówna H.
5. Wieniec pieśni góralskich — muzyka Duchów.
6. Podhalanie w Ameryce — Dr. Stefan Jarosz.
7. Obraz sceniczny „W Roztokach“ — w opracowaniu G. Suskiego.

NIEDZIELA 8 LIPCA.

Godz. 8—9. Zbiórka organizacyj w rynku nowotarsk.

Godz. 9·30. Msza św. w kościele parafjalnym.

Godz. 11. Odsłonięcie pomnika Władysława Orkana z programem :

1. Muzyka duchów — marsz.
2. Przemówienie Prezesa Główn. Zw. Podhalan Dyr. J. Zachemskiego.
3. Odsłonięcie pomnika przez delegata Rządu.
4. Przemówienie przedstawiciela Zw. Podhalan w Ameryce.
5. Przemówienie przedstawiciela miasta Nowego Targu.
6. Chór — „Echo“ Zakopane.
7. Muzyka Duchów.

Godz. 12. Składanie wieńców przez organizacje i grupy na pomniku Wład. Orkana.

Godz. 15. Zabawa ludowa w parku miejskim.

Godz. 20. Wieczornica Podhalańska w sali Sokoła.

Dzień 7-go i 8-go lipca jest wielkiem świętem ziemi podhalańskiej!

PROGRAM

XVIII-go ZJAZDU ZWIĄZKU PODHALAN.

w dniu 7-go lipca 1934 r. w Nowym Targu

I. W sobotę dnia 7-go lipca br. o godz. 10-ej w sali Wydziału Powiatowego

Obrady Zjazdu Delegatów Ognisk.

Porządek obrad:

1. Otwarcie Zjazdu — prezes, dyr. Jakób Zachemski,
2. Odczytanie protokołu z ost. Zjazdu Delegatów,
3. Sprawozdanie prezydjum,
4. Sprawozdanie skarbnika,
5. Sprawozdanie delegatów Ognisk,
6. Dyskusja,
7. Sprawozdanie Komisji kontr. i wniosek o absolutorjum,
8. Wybory nowych Władz Związku,
9. Sprawa statutu Z. P.
10. Wolne wnioski i zapytania.

(Wolne wnioski, nie dotyczące spraw objętych programem obrad winny być przedłożone Zarządowi Gł. conajmniej na 8 dni przed Zjazdem).

Komunikat Komitetu Uroczystości Orkanowskich w Nowym Targu.

Wszystkie organizacje, które wezmą udział w uroczystościach Orkanowskich, zgłoszą do 5 lipca liczbę uczestników Zarządowi m. Nowego Targu.

Sekcja kwaterunkowa posiada dostateczną ilość pomieszczeń noclegowych dla uczestników. Prosimy wszystkich gości, którzy zamierzają korzytać z przygotowanych pomieszczeń, o zgłoszenie zapotrzebowania na noclegi, celem przydziału tychże.

Celem umożliwienia uczestnikom Uroczystości Orkanowskich taniego utrzymania, — komitet zorganizuje w dniu uroczystości kilka jadłodajni, które wydawać będą po cenach możliwie najtańszych posiłki.

Wszelkie zgłoszenia, zapytania należy kierować pod adresem Zarządu m. Nowego Targu.

Ziemia nasza powinna nas wyżywić i odziać.

Refleksje z wystawy „Len Polski“ w Warszawie

III.

Dużą rolę w propagandzie lnu odegrał Związek Pań Domu w Warszawie. Stoisko tej organizacji jest jednem z ciekawszych. W urządz. wnętrza wyeliminowały te panie wszelkie inne materjały. W ich stoisku króluje niepodzielnie len. Zastosowały go te panie do płaszczów na ulicę, na kostjumy, męskie ubrania i dziecinne stroje, koszule sportowe, pantofle, kapelusze, ubrania robocze i fartuchy, bieliznę stołową, pościelową, ręczniki i ścierki, makaty, worki do bielizny itd. Sporządziły nawet szafę składaną na letnisko z płótna i składane łóżka.

Z doświadczeniami pań domu z Warszawy warto zapoznać wszystkie panie w Polsce.

Na wystawie lniarskiej przekonać się może każdy, że len i lniana tkanina jest dostępna dla najbiedniejszych.

Suknie damskie widziałem nawet po 15 złotych. Są również na wystawie podarunki nadające się dla królów. Są to eksponaty sławnej spółdzielni artystycznej „Ład“. Tkaniny lniane „Ładu“ to małe cuda. Jeśli kiedyś za czasów dawnej Rzeczypospolitej poselstwa polskie jeżdżąc zagranicę woziły w darach do obcych dworów słynne pierniki toruńskie to dziś powinny brać ze sobą tkaniny „Ładu“. Przed temi tkaninami wszystkie zamknięte nawet na cztery spósty bramy, otworzą się na oścież.

Od wystawy lniarskiej wieje powiew zdrowia narodowego i tężyzny. Uśmiechają się oczy. Serce się raduje na widok pięknego nawrotu do starych, dobrych i poczciwych tradycji. Skutki tego zdrowego powiewu już widzimy. Na ulicach wędrują żołnierze w lnianych mundurach, panie strojne w samodziały, młodzież w mundurkach lnianych, kelnerzy w restauracjach ubrani w białe lśniące lniane marynarki.

Wileńszczyzna, Polesie i południowa Małopolska a w tem Podhale — to regjony lniane odczuwające ten pęd Polski za lnem — jako dużą ulgę w swem ciężkim położeniu i nabierają wiary, że w organizmie gospodarczym Rzeczypospolitej odegra rolę tych, którzy mają nas odziać.

Potrzeba ciągłej propagandy zużycia lnu. Podhala w tej propagandzie nie może również zabraknąć. Niechże do tej pracy staną wszyscy, a to organizacje kobiece, wojskowe i wychowania fizycznego, harcerze, strzelcy i młodzież ludowa. Niech robotnik ubiera ubranie robocze lniane, kelner niech wdzieje na lato białą bluzę, kucharka lniany fartuch.

Wyniosłem z Wystawy także wrażenie że Podhale w kulturze tkackiej za Wileńszczyzną słynną z radziuszek i pięknych deseniowych płócień stoi daleko w tyle, mimo że ma stare tradycje. — Niestety Szkoła Tkacka w Jabłonce, która miała odegrać ważną rolę w odrodzeniu i rozwoju tkactwa lnianego na Podhalu została zlikwidowaną.

Podhale w roli dostawcy płótna deseniowego nie może tej roli spełnić, jakaby mu przypaść mogła z racji ilościowej produkcji płótna lnianego i wogóle produkcji lnu. Czynniki społeczne winne się sprawą lniarską na Podhalu szczerze zająć, jak wogóle sprawą popierania przemysłu ludowego. —

Do sprawy tej jeszcze powrócimy.

Dr. Stanisław Kipta.

(Koniec).

Komunikat Zarządu Głównego Związku Podhalan.

Zarząd Główny Zw. Podhalan wzywa ponownie Zarządy Ognisk do przedłożenia bezzwłocznego rocznych sprawozdań z wykazem stanu kasy Ognisko — a to przed Walnym Zjazdem, który odbędzie się w Nowym Targu, dnia 7 lipca 1934 r. od godz. 10 rano w sali Wydziału powiatowego. Delegaci Ognisk w liczbie co najmniej statutem przewidzianym (§ 12) (prezes lub zastępca i sekretarz — nadto w Ogniskach o liczbie ponad 30 jeden delegat na dalszych 10 członków) winni uczestniczyć dnia 8 lipca w uroczystości odsłonięcia pomnika Orkana. Noclegi przygotował Główny Komitet Orkanowski w Nowym Targu.

Dr. Wyrostek Ludwik
Sekretarz Związku.

Zachemski Jakób
Prezes Związku.

Ogniska wezmą udział w pełnym składzie ze sztandarami w uroczystościach odsłonięcia pomnika Władysława Orkana. Zarządy Ognisk zgłoszą do dnia 5 lipca ilość uczestników. Zgłoszenia kierować należy Zarząd m. Nowego Targu. Zarządy Ognisk postarają się o wieńce, które złożą w dniu odsłonięcia pomnika Władysława Orkana.

Zbiórka Ognisk o godz. 9 rano w rynku nowotarskim.

KRONIKA

Od Redakcji.

W związku z uroczystościami Orkanowskiemi w Nowym Targu, Gazeta Podhalańska wyjdzie w przyszłym tygodniu w zwiększonej objętości. Dlatego obecny numer ze względu na trudności techniczne wydajemy tylko w objętości 4-stronicowej, jako numer programowy uroczystości Zjazdu Podhalan i odsłonięcia pomnika Władysława Orkana.

Oddziały Ligi Morskiej i Kolonjalnej na Podhalu. Przed kilku miesiącami został utworzony Oddział w Krościenku pod przewodnictwem p. sędziego grodzkiego Dra Stanisława Majki. Oddział ten jest bardzo ruchliwy.

Niedawno, bo przed dwoma tygodniami znowu został utworzony Oddział w Czarnym Dunajcu pod przewodnictwem p. Nacz. sądu Dra Ludwika Harnera. Na organizacyjne zebranie przybył p. Naczelnik sądu z Nowego Targu Dr. Antoni Celewicz.

Do Zarządu weszli pp. Prezes Dr. Ludwik Harner, Dr. Grodyński notarjusz, Dr. Ferdynard Pawłowski, Sędzia Olszewski, Jan Ciszek, Józef Chlebek, Dr. Binder Kazimierz, Slisz Komisarz Straży Gran. Morawski Kazimierz jako przewodniczący akcji bojowej, Emilja Walicka i Zeichter.

W Zakopanem jest w stadjum tworzenia Oddziału i w najbliższych dniach spodziewać się go można. Następnie Obwód Ligi Morskiej i Kolonjalnej w No-Targu robi dalsze starania o utworzenie także Oddziału w Rabce.

W pogrzebie śp. ministra Bronisława Pierackiego w N. Sączu — prócz wymienionych w ostatnim numerze zespołów wzięło udział Tow. „Związek Górali" przez delegację, złożoną z 12 tu członków, składając na trumnie Zmarłego wieniec z napisem: „Mocarnemu — Tow. Związek Górali Zakopane".

Za ten dział Redakcja nie bierze odpowiedzialności.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: NOWY TARG, RYNEK 4. I-sze p., TEL. Nr. 10.

Przedpłata roczna w Polsce 8 zł., półroczna 4 zł., kwartalna 2 zł., **w Ameryce** rocznie 2 dol., zagranica rocznie równowartość 2 dol., **Wychodzi** na każdą niedzielę. — Rękopisów Redakcja nie zwraca.

Ceny ogłoszeń: cała strona 100 zł., za 1/2 strony 50 zł., za 1/4 strony 30 zł., za 1/8 strony 18 zł. Od ogłoszeń długoterminowych odpowiedni rabat. Konto czek. P. K. O. Warszawa 151 902.

Wydawca: Podh. Spół. Wyd. w Nowym Targu. — — **Redaktor odpow. Dr. Fr. Ciszek.**

Drukarnia Podhalańska W. Ostrowskiego w Nowym Targu, ul. Szkolna 8. Tel. 99.